

ku odvíjí ve znamení mezinárodní spolupráce. Zkušenosti získal na univerzitách v USA a v Německu. V současnosti spolupracuje na řadě projektů s mezinárodní účastí.

● Fedora Parkmannová, Ph.D., z Ústavu dějin umění AV ČR

Její práce se vrací na začátek 20. století, kdy se masově rozšířily fotomechanické reprodukce umění. Lidé tím získali přístup k dílům, jejichž originály by jinak těžko viděli. Se svým týmem se zaměří na prozkoumání důsledků této mediální revoluce pro distribuci i popularizaci umění.

Projekt byl nazván Matrix fotomechanických reprodukcí: dějiny vzdáleného přístupu k umění. Maticí pro získání dat jsou umělecky zaměřené časopisy publikované v Evropě v první polovině 20. sto-

letí, především historie umění v Německu, Československu, Francii a Rusku. Pandemie covidu-19 lidstvu připomněla, jak samozřejmě používá vzdálený přístup nejen k umění. Matrixem by měl být zaveden nový směr, protínající materiální kulturu fotografií, historii umění i digitální vědy.

F. Parkmannová vystudovala historii umění na Sorbonně a pařížské École du Louvres. Dva roky strávila ve francouzské Národní knihovně a Centru Pompidou v Paříži. Své působení dělí mezi Ústav dějin umění a CEFRES, kde zkoumá českou fotografii v dobách socialismu.

● M. A. Veronika Pehe, Ph.D., z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR

V. Pehe obrací pozornost na období pádu komunistických režimů ve střední a východní Evropě. Prémie jí umožní zalo-

žit v ÚSD Centrum pro transformační studia, zaměřené na zpracování našich nejnovějších dějin. Výzkumná skupina poskytne pohled na změny ekonomiky, společnosti a reality každodenní práce ve srovnání s paralelními změnami v Polsku, Německu a Maďarsku, s akcentem na dění na Slovensku, které je v naší vědě poněkud opomíjeno. Chtěla by se věnovat i rozdílu mezi regionálními centry a venkovem, které od 90. let 20. století až dosud rozděluje jak českou, tak slovenskou společnost.

V. Pehe vystudovala srovnávací literaturu na King's College v Londýně, na University College London získala doktorský titul. Vydala monografii o vývoji české kulturní paměti Sametové retro (Velvet Retro, Bergman Books, New York 2020).

Více na www.avcr.cz

Ocenění výsledků české vědy – Ceny AV ČR

Akademie věd ocenila 14. listopadu 2022 výsledky výzkumů, které přispívají k prestiži naší vědy za hranicemi. Ceny jsou udělovány ve dvou kategoriích (jedna je určena mladším vědcům) za ukončené výsledky excelentního výzkumu orientovaného na společenské priority, od jejichž prvního zveřejnění neuplynulo více než pět let. Letos je převzalo 11 badatelek a badatelů.

Cena AV ČR za mimořádné výsledky výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, kterých bylo dosaženo při řešení výzkumných úkolů podporovaných AV ČR

● Tým Mgr. Marka Piliarika, Ph.D., z Ústavu fotoniky a elektroniky AV ČR (Kristýna Holanová, Łukasz Bujak, Milan Vala, Hadrien Robert ze Sorbonny a Verena Puttrich se Zdeňkem Lánským z Biotechnologického ústavu AV ČR a BIOCEV) vyvinul fotonický prostorový modulátor světla pro ultracitlivou 3D nanoskopii. Nová technika se dá využít např. v digitálních holografích nebo v superrozlišovací mikroskopii. Metoda získala český národní patent.

● MSc. Ivan Jarić, Ph.D., z Hydrobiologického ústavu Biologického centra AV ČR rozvíjí oblast výzkumu biologie a chování ryb. Kromě toho se ale zaměřil i na vývo-

nástrojů pro ochranu přírody. Země prochází věkem masového vymírání druhů a s tím je spojený fenomén „společenského vymírání“ – I. Jarić hodnotí rizika vyhynutí, invaze i kulturní ochranu přírody a na základě modelů vyvíjí nové přístupy.

● Giedre Šabasevičiūtė, Ph.D., z Orientálního ústavu AV ČR se zabývala kontroverzním tématem na pomezí literární vědy, sociologie a historie. V publikaci Sayyid Qutb: An Intellectual Biography nahlíží na zřejmě nejdémondizovanější postavu arabské historie – egyptského literáta Sajjida Qutba, jednoho z nejprominentnějších ideologů islamismu.

Cena AV ČR pro mladé vědce do 35 let

● Ing. Ivo Šulák, Ph.D., z Ústavu fyziky materiálů AV ČR. Cenu získal za výzkum systémů tepelných bariér na bázi oxidu zirkonitového stabilizovaného oxidem yttritovým, které patří mezi nejrozšířenější povrchové úpravy používané v leteckých motorech a pozemních energetických turbínách.

● RNDr. Martin Volf, Ph.D., z Entomologického ústavu BC AV ČR otestoval hypotézu, že stromy jsou schopny se bránit býložravému hmyzu i na úrovni jednotlivých větví – ať už přímo, či nepřímo (např. lákají predátory, aby stromům pomohli s likvidací housenek). Jeho výsledky potvrzují význam nepřímé obrany stromů proti housenkám, zejména během rašení listů, kdy může být přímá obrana příliš pomalá. Výsledky studie jako první představují celou kaskádu mechanismů od chemických procesů až po ekologické interakce mezi různými úrovněmi potravního řetězce v podmínkách korunového patra lesa.

Více na www.avcr.cz

